

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
t.a.v. [REDACTED]
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

mijnbouwvergunningen@minezk.nl

postadres
Postbus 5006
7600 GA Almelo

bezoekadres
Kooikersweg 1 Almelo

t 088-2203333
e info@vechtstromen.nl
www.vechtstromen.nl

contactpersoon
[REDACTED]
doorkiesnummer
088- [REDACTED]

uw kenmerk
MER-3011
ons kenmerk
Z-2134719/21106856

Datum
9 december 2021
bijlage(n)
-

onderwerp
Reactie waterschap op MER zoutwinning Haaksbergen

Geachte [REDACTED],

Op 2 november hebben wij van u een verzoek ontvangen om te adviseren over de MER zoutwinning Haaksbergen van Nouryon Salt B.V. Wij hebben uw verzoek ingeboekt onder zaaknummer Z-2134719.

Op 15 februari 2021 heeft u ons advies met kenmerk Z-2130964/21095187 op de Notitie reikwijdte en detailniveau zoutwinning Haaksbergen ontvangen, waarin wij aandacht hebben gevraagd voor een aantal aspecten. Tijdens de beoordeling van de MER hebben wij ons met name gericht op deze eerder genoemde aspecten. Hieronder zullen wij daar verder op ingaan.

Maar eerst willen wij opmerken dat wij het betreuen dat er niet eerst een concept MER is voorgelegd en dat de ons nu gegunde reactietermijn erg kort is. Dit komt de zorgvuldigheid niet ten goede en daarom behouden wij ons ook het recht voor om ook in een later stadium, als het winningsplan voor advies wordt voorgelegd of in de wabo procedure, terug te komen op zaken die nu niet voldoende aandacht hebben gekregen.

Beoordeling MER

Bij de beoordeling van het MER constateren wij dat de in ons advies van 15 februari benoemde aandachtspunten ook daadwerkelijk in het MER zijn opgenomen. Dat neemt niet weg dat bij de beoordeling van het MER er ook weer nieuwe vragen zijn ontstaan. Hieronder zullen wij daar verder op ingaan.

Eerst een algemene opmerking: in het MER wordt met enige regelmaat verwezen naar uitgevoerd onderzoek “onderzoek toont aan” of “uit onderzoek blijkt”, echter de bijbehorende literatuurverwijzing ontbreekt in enkele gevallen.

Gebruik van HVO als blanketolie

Uit het MER wordt niet duidelijk hoe de milieurisico's van HVO zich verhouden tot die van conventionele diesel, op het moment dat deze in bodem-, grond- of oppervlaktewatersysteem terechtkomt. Dit zien wij graag nader toegelicht.

Op pag. 35 van het MER wordt gesteld dat de blanketolie wordt verwijderd bij abandonnering. Er blijft echter altijd een restfractie achter. Hoe groot is deze restfractie en wat zijn de milieurisico's daarvan?

Er wordt onvoldoende ingegaan op de risico's van lekkage/preferente stroming langs het boorgat van blanketolie en/of pekels op het moment dat de druk in de caverne toeneemt (vervorming), met name in de periode kort na abandonnering. Dit vormt risico's voor de (grond)waterkwaliteit. De risicobeoordeling laat op dit onderdeel in onze optiek te wensen over.

Cavernes

De vorm van de cavernes is mede bepalend voor toekomstige gebruiksmogelijkheden. Is er bij het ontwerp/dimensionering rekening gehouden met de mogelijkheid voor een tweede leven van de cavernes voor bijvoorbeeld ondergrondse opslag van waterstof of perslucht? In paragraaf 4.8 wordt gesteld dat er geen sprake zal zijn van opslag van ruwe olie, maar hoe zit dat met andere vormen van opslag?

Deze wijze van zoutwinning (diepte, cavernevorm) is nieuw voor Twente.

- De zoutwinning vindt op veel grotere diepte plaats waardoor de krachten in de ondergrond navenant groter zijn. Wordt hier in de dimensionering van het materieel (casing) voldoende rekening mee gehouden? Dit met het oog op vervorming/breuk als gevolg van bijvoorbeeld zoutkruip.
- Hoe wordt deze vervorming gemonitord? Drukval in annulaire ruimte?
- Worden de bevindingen naar aanleiding van eerdere problemen met zoutkruip (injectie)putten van de NAM (Rossum-Weerselo veld) in voldoende mate meegenomen?
- Ervaring leert dat de vorming van de cavernes onvoorspelbaar kan zijn en lang niet altijd volgens de vorm die in rapport staat. Wij pleiten voor intensieve monitoring van de cavernevorm door middel van bijvoorbeeld sonarmetingen.

Met betrekking tot het aantal cavernes worden de aantallen 36 en 70 tegen elkaar afgewogen. Op pag. 45 blijkt uit de tabel dat de variant met 70 cavernes duidelijk negatieve effecten heeft die “niet acceptabel, dan wel te onzeker worden geacht”. Betekent dit dat deze variant daarmee definitief van tafel is? De huidige aanvraag voorziet in 12 cavernes; later volgen er wellicht meer. Wij zien graag op voorhand hoe groot het aantal cavernes -en dus ook de bijbehorende bodemdaling- uiteindelijk wordt, zodat we daar rekening mee kunnen houden bij onze investeringen in het watersysteem. Die doen we immers voor tientallen jaren.

De 12 cavernes worden nu min of meer tegelijkertijd ontwikkeld en in gebruik genomen (doorlooptijd tussen boring 1 en boring 12 max. 6 à 7 jaar, daarna alle 12 zo'n 15-20 jaar in bedrijf, zie tabel 6.2). Waarom is gefaseerde ingebruikname niet als variant onderzocht vanuit de gedachte dat dit van invloed kan zijn op de snelheid/mate van bodemdaling? Dit mede met het oog op het abandonnement programma (zie pag 9).

Worden de boorlocaties voldoende hoogwaterveilig aangelegd of lopen deze risico op inundatie bij bijvoorbeeld hoosbuien? Dit blijkt onvoldoende uit de stukken. Wij zien dit graag nader onderbouwd.

Grondwateronttrekkingen

Op pag. 69 en 70 worden de grondwatertrappen weergegeven. Deze zijn afkomstig van een gedateerde bodemkaart. Waarom is er geen gebruik gemaakt van actuelere gegevens?

Er wordt uitgegaan van een open bemaling bij de aanleg van de leidingen (pag. 70).

Hoe realistisch is dat? Wij zien in onze praktijk dat hoewel het uitgangspunt vaak open bemaling is maar dat toch uit voorzorg bronbemaling wordt toegepast, waarvan het waterbezwaar doorgaans groter is. Waarom geen aanleg in den natte of retourbemaling? Moeten er in het MER ook andere varianten beschreven worden? Gesproken wordt over bijna 2 meter grondwaterverlaging. Wordt het bijbehorende effect niet onderschat?.

Berging en infiltratie van hemelwater

Op pag. 71 staat het volgende: “in een overleg heeft het waterschap aangegeven dat het creëren van extra oppervlaktewater (bijv kavelsloot) ook als compensatie wordt gezien”. Dit is geen juiste weergave.

Uit de digitale watertoets is gebleken dat binnen het plangebied 55 mm/m² verhard oppervlak moet worden geborgen. De berging kan bestaan uit een retentievijver of wadi met vertraagde afvoer van 2,4 l/s/ha naar oppervlaktewater (berm-, kavelsloot of leggerwaterloop).

Tijdens de voorbespreking was al duidelijk dat er binnen de zoutwinningslocaties geen ruimte is voor aanleg van een retentievijver of wadi. Er zal gezocht moeten worden naar ondergrondse opslag van het hemelwater waarbij schoon hemelwater mag infiltreren in de bodem of vertraagd mag worden afgevoerd naar oppervlaktewater (berm-, kavelsloot of leggerwaterloop).

Door het waterschap is aangegeven, dat voor het creëren van berging voor hemelwater binnen de zoutwinningslocatie een kavelsloot een optie zou kunnen zijn. Maar dan moet het hier wel om schoon hemelwater gaan afkomstig van het verharde oppervlak van 2400 m², is totaal $(0.055 \times 2400 \text{ m}^2 = 132 \text{ m}^3)$ berging. Bij piekaanvoer moet de kavelsloot dan wel een overloop naar oppervlaktewater (bermsloot of leggerwaterloop) hebben. Geen compensatie dus maar andere vorm van berging.

Er lijkt een tegenstrijdigheid te zitten in het MER. Op pag. 71 is sprake van het aquaflowsysteem, infiltratie in de bodem van schoon hemelwater, terwijl op pag. 72 onder “Bodemkwaliteit” sprake is van een opslagvoorziening voor verontreinigende vloeistoffen. Hoe verhouden deze voorzieningen zich tot elkaar en welk risico is hier aanwezig.

Watersysteem

“Effecten op de GLG zijn gering en positief voor de landbouw” staat er. Wat is positief? Tegenwoordig is een verdere verlaging van de GLG eerder negatief (droogteschade) dan positief. Voor de situatie na 50 jaren wordt eenzelfde opmerking geplaatst. Wat wordt hier bedoeld? Gesteld wordt dat het effect op de GLG circa 25 centimeter bedraagt, maar het is onduidelijk of dit een verhoging of een verlaging betreft.

Vermeld wordt dat de waterstand tijdens hoogwatersituaties zal toenemen. Onduidelijk is echter in welke mate. Daardoor blijft onduidelijk of sprake is van ongewenste effecten. Er wordt gesproken over een zeker risico voor laaggelegen bebouwing, zonder dat duidelijk wordt waaruit dit risico bestaat en om welke bebouwing het gaat. En of dit past binnen eerder genoemde normen voor regionale wateroverlast.

Onderaan pag.63 wordt het volgende gesteld: "de verlaging van de GLG wordt gecompenseerd door verhoging van de GLG ten gevolge van bodemdaling:". Dit is in onze optiek een doelredenerie en een ondeugdelijk argument. De basisafvoer neemt toe hetgeen betekent dat je uit een groter inrijingsgebied het water aantrekt - hetgeen overigens nergens expliciet wordt vermeld- waardoor de GLG verlaagt. Daar komt bovenop de extra GLG verlaging als gevolg van de klimaatverandering. En alleen in een veel kleiner gebied wordt dit enigszins teniet gedaan omdat daar bodemdaling optreedt.

Beoordeling Rapport Vreugdenhil (risicomatrix)

Bij de beoordeling van de risicomatrix komen wij op pagina 4 de opmerking tegen dat alleen de Bolscherbeek door gebied loopt. Dit is onjuist. Er zijn veel meer (legger)watergangen in het gebied.

Los van het MER zijn ons ook nog een aantal randzaken niet helemaal duidelijk:

- Wat is de status van het in huidige, in 2012 vergunde winningsplan?
- Hoe, en wanneer wordt het winningsplan aangepast?
- Worden boorlocaties voldoende hoogwaterveilig aangelegd of lopen deze risico op inundatie bij bijvoorbeeld hoosbuien?
- Wat is de bijbehorende onzekerheidsmarge bij de geprognoseerde bodemdalingen?

Tot slot willen wij nog meegeven dat er op voorhand duidelijke afspraken gemaakt dienen te worden over de compensatie door Nouryon voor nadelige effecten op de waterhuishouding als gevolg van de zoutwinning. In onze optiek wordt de omvang van deze effecten in het MER onderschat, of op zijn minst onvoldoende geduid (zie opmerkingen hierboven). Wij zijn van mening dat de mitigerende en compenserende maatregelen in paragraaf 7.4.5. volstrekt onvoldoende zijn uitgewerkt. Ook wordt niet duidelijk welke partij voor welke inspanningen aan de lat staat en hoe één en ander bekostigd wordt.

Een afschrift van dit advies is per mail verzonden aan:

- Provincie Overijssel, t.a.v. [redacted];
- Gemeente Haaksbergen, t.a.v. [redacted];
- Gemeente Hengelo, t.a.v. [redacted].

Mocht u naar aanleiding van deze brief vragen of opmerkingen hebben kunt u contact opnemen met [redacted] op bovengemeld doorkiesnummer.

Hoogachtend,
het dagelijks bestuur van waterschap Vechtstromen,
namens deze,

[redacted]
[redacted], teamleider Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Wat vindt u van onze dienstverlening? Laat het weten via www.vechtstromen.nl/klanttevredenheid

